

Policy Brief

Promovarea incluziunii digitale pentru tinerii romi prin educație non-formală

Pregătit de: Asociația Amrita OBK (Ungaria) cu contribuția partenerilor de proiect

Proiect: DigiFast – Fast-Tracking Digital Inclusion

Număr proiect: 2023-1-R001-KA220-YOU-000155720

Data: mai 2025

Rezumat executiv

Proiectul DigiFast, implementat de REDI Inițiativa pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Romilor, REDI Roma Entrepreneurship Development Initiative Serbia, VSI Inovaciju biuras Lituania și Amrita OBK Association (Ungaria), a pilotat cu succes bootcamp-uri de educație digitală non-formală pentru tineri romi cu vârste între 16–30 de ani. Aceste bootcamp-uri au oferit experiențe de învățare adaptate prin ateliere interactive, învățare de echipă, mentorat și creare de conținut digital. Pe lângă instruire, proiectul a produs tutoriale video, parcursuri de micro-credite (YouthPass) și kit-uri pedagogice adaptabile, creând un model replicabil și incluziv de educație pentru alfabetizarea digitală.

Repere și impactul proiectului: **Următoarele aspecte la nivel de țară rezumă contribuțiile și rezultatele unice ale fiecărui partener în implementarea bootcamp-urilor DigiFast.**

Ungaria – Amrita Bootcamp

Focus: editare video pe telefon mobil, Google Workspace, Canva, Microsoft Office, siguranță online

Metode: creare zilnică de videoclipuri, vizite interactive, exerciții practice

Rezultate: competențe digitale îmbunătățite legate de angajabilitate și incluziune socială; sprijinul colegial a crescut motivația

Provocări: conținut dens; se recomandă mentorat ulterior și sesiuni recapitulare

România – Bootcamp-uri în București și Cluj

Focus: marketing digital, editare video, campanii social media

Rezultate: încredere în sine crescută și pregătire pentru freelancing

Instrumente: tutoriale în limba română și romani

Serbia – Bootcamp-uri în Belgrad și Niš

Focus: storytelling vizual, conținut mobil, elemente de branding

Abordare: învățare colaborativă, lucru în echipă, simulări de planificare a conținutului

Impact: peste 90% dintre participanți au raportat creșterea stimei de sine și clarității competențelor

Lituania – Bootcamp-uri incluzive în Jonava și Kybartai

Focus: comunicare digitală, comportament online sigur, bazele instrumentelor AI (ChatGPT, Gemini)

Inovație: adaptate pentru tineri cu nevoi speciale; utilizare intensă de materiale vizuale și joc de rol

Rezultate: utilizare practică a AI pentru e-mailuri, CV-uri; creștere a încrederii digitale

Materiale Educaționale Dezvoltate în Digi-Fast

12 videoclipuri tutoriale despre TikTok, Canva, ChatGPT, Instagram

Ghiduri vizuale privind siguranța digitală, redactarea CV-ului, comunicarea prin e-mail

Kit de instrumente pentru facilitatori dedicat învățării non-formale în comunitate

Șabloane YouthPass pentru validarea abilităților digitale informale

Toate materialele sunt disponibile gratuit pe site-ul DigiFast, sprijinind un model scalabil, incluziv și centrat pe comunitate pentru învățarea digitală a tinerilor romi.

Provocări Cheie Identificate

Pe baza acestor provocări-cheie, am formulat următoarele recomandări de politici pentru a ghida strategii de educație digitală mai eficiente și mai incluzive.

Lacune de acces: Până la 60% dintre participanți nu au avut acces constant la internet și dispozitive.

Limbă și literație: Este nevoie de materiale în limba romani și de resurse vizuale pentru a depăși barierele.

Încredere și implicare: Abordările cultural sensibile și ancorate în comunitate sunt esențiale pentru participare.

Amrita OBK Association (Ungaria):

„Educația bazată pe comunitate este cheia. Motivația tinerilor romi crește când învățarea este informală, vizuală și conectată la realitățile lor locale.”

VsI Inovaciju biuras (Lituania):

„Introducerea timpurie a instrumentelor AI ajută la depășirea fricii și construirea încrederii digitale, chiar și pentru cei cu alfabetizare redusă;

„Metodele non-verbale precum vizualele, video și jocul sunt esențiale în lucrul cu tinerii romi din zonele rurale.”

REDI Inițiativa pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Romilor (România):

„Spiritul antreprenorial al tinerilor romi este puternic. Oferiți-le instrumentele, iar ei le vor folosi pentru a-și ridica comunitățile.”

REDI Roma Entrepreneurship Development Initiative Serbia:

„Micro-practicile și simulările îi ajută pe tineri să se simtă competenți. Certificarea YouthPass le validează succesul.”

Recomandări de politici: Proiectul DigiFast demonstrează clar că educația digitală non-formală, inclusivă, poate ajunge eficient la tinerii romi marginalizați și le poate consolida competențele și încrederea. Pe baza lecțiilor învățate, recomandăm următoarele acțiuni pentru factorii de decizie:

Integrarea educației digitale non-formale în strategiile naționale:

Politicile naționale din domeniul educației ar trebui să integreze modele de educație digitală non-formală, bazate pe comunitate, în special pe cele care au fost deja pilotate și s-au dovedit a fi eficiente. De exemplu, bootcamp-urile DigiFast din Ungaria și România au creat spații practice de învățare în zone defavorizate, combinând munca în echipă, instrumentele vizuale și relevanța locală pentru a implica tinerii romi, care sunt adesea excluși din programele digitale tradiționale.

Reducerea decalajelor de acces digital:

Pentru a asigura participarea echitabilă, este necesară investiția în furnizarea de acces fiabil la internet și dispozitive digitale pentru comunitățile rome. În cadrul bootcamp-urilor, până la 60% dintre participanți nu au avut acces constant, ceea ce le-a limitat posibilitatea de a continua învățarea după sesiuni. Accesul trebuie însoțit de conținut localizat și relevant cultural, pentru a crește gradul de retenție și implicare.

Construirea rețelelor de mentorat rom:

Succesul pe termen lung necesită modele pozitive și sprijin între egali. În mai multe țări, profesioniștii romi din domeniul digital au fost implicați ca mentori în timpul și după bootcamp-uri, ajutând participanții să-și mențină motivația și să-și consolideze abilitățile. Instituționalizarea acestor rețele de mentorat poate crește semnificativ incluziunea digitală.

Introducerea timpurie a instrumentelor digitale și AI:

Teama de tehnologie reprezintă o barieră pentru mulți tineri. În Lituania, participanții au folosit ChatGPT pentru a redacta CV-uri și email-uri, demonstrând că expunerea timpurie la instrumente de inteligență artificială crește încrederea, chiar și în rândul celor cu nivel scăzut de literație. Integrarea acestor instrumente în educația digitală timpurie asigură relevanță și accelerarea învățării.

Suținerea micro-stagiilor de practică pe proiecte reale:

Bootcamp-urile din România și Serbia au inclus exerciții de simulare și realizarea de conținut utilizat în contexte reale. Extinderea acestor micro-stagii prin colaborări cu afaceri locale sau ONG-uri ajută participanții să își aplice abilitățile în mod practic, crescându-le șansele de angajare.

Eliberarea de micro-certificări recunoscute:

Participanții din toate țările au apreciat certificatul YouthPass ca validare a eforturilor lor. Micro-certificările recunoscute sprijină educația continuă și angajarea, oferind recunoaștere formală învățării digitale informale.

Producerea de conținut multilingv și vizual:

Limbajul și literația continuă să fie bariere. Materialele DigiFast au inclus tutoriale video și ghiduri în limba romani, esențiale pentru înțelegere și retenție. Conținutul viitor ar trebui să continue să prioritizeze formatele vizuale și traducerile în limbile minorităților.

Crearea de hub-uri digitale comunitare:

Pentru a asigura sustenabilitatea învățării digitale, este necesară înființarea de hub-uri locale care oferă acces gratuit la internet, dispozitive și ateliere continue. Aceste hub-uri pot fi găzduite de organizații rome sau școli locale, așa cum a fost pilotat în Ungaria prin centre comunitare de învățare.

Formarea educatorilor în pedagogii digitale incluzive:

Cadrele didactice trebuie să fie instruite în metode care țin cont de traume și care sunt adaptabile la nevoile diverse ale elevilor. Mai multe bootcamp-uri au utilizat povestirea vizuală și jocul de rol pentru a sprijini implicarea tinerilor care au avut experiențe negative în educația formală. Formarea cadrelor didactice ar trebui să includă astfel de strategii digitale incluzive.

Includerea tinerilor romi în elaborarea și monitorizarea politicilor:

În cele din urmă, tinerii romi trebuie să aibă un cuvânt de spus în crearea politicilor care îi afectează. Implicarea lor în dezvoltarea și evaluarea strategiilor de incluziune digitală garantează că programele sunt relevante, respectuoase și eficiente.

Proiectul DigiFast demonstrează că educația digitală non-formală, cultural adaptată și centrată pe comunitate poate consolida semnificativ abilitățile digitale, încrederea și incluziunea tinerilor romi. Prin învățare vizuală, interactivă și local integrată, cu mentorat puternic, proiectul a eliminat bariere de acces și a împuternicit peste 100 de tineri din patru țări.

Pentru a avansa echitatea digitală, îndemnăm factorii de decizie și educatorii să extindă aceste abordări flexibile și bazate pe dovezi la nivel național și european, pentru a asigura că comunitățile marginalizate — inclusiv tinerii romi — nu rămân în urmă în tranziția digitală.